

ביבליוגרפיה של כתבי חיים הלל בן־ששון*

תש"א

- 1 'לרקע תקופת המכבים', בתוך: לקט לחג החשמונאים, שי חנוכה לחייל היהודי, הוצאת הועד הארצי למען החייל היהודי, חנוכה תש"א, עמ' 3-7.
- 2 'הקרבות של מרד החשמונאים', שם, עמ' 8-18.
- 3* מילון למונחי הפוליטיקה, תל אביב 1941 (מבוא מאת ח"י רות), 116 + 1 עמ'.

תשי"א

- 4 'ראשוני הקראים – קוים למשנתם החברתית', ציון, טו (תשי"א), עמ' 42-55.

תשי"ב

- 5 'תנועת המוסר בליטא במאה הי"ט – מגילויי המשבר הפנימי', הכנוס העולמי הראשון למדעי היהדות (תש"ז), ירושלים תשי"ב, א, עמ' 446-449.

תשי"ד

- 6 'עושר ועוני במשנתו של המוכיח רבי אפרים איש לנצ'יץ', ציון, יט (תשי"ד), עמ' 142-166.

- ★ ספרים שחיבר סומנו בכוכב. ספרים שערך ח"ה בן־ששון שולבו בתוך כתביו, לפי סדר השנים, וכך אף ערכים אנציקלופדיים שכתב, רבים מהם מקיפים ורבי חשיבות. כמו כן השתתף בעריכת החטיבות ההיסטוריות של האנציקלופדיה העברית ואנציקלופדיה יודאיקה (ירושלים 1971), והיה מעורכו של כתב העת 'ציון'.

הביבליוגרפיה נערכה בידי צביה פלורסהיים ויחזקאל חובב.

תשט"ו

- 11-7 האנציקלופדיה העברית, י, ירושלים-תל אביב תשט"ו: 'גאופוליטיקה', טורים 153-149; 'גדודים עבריים', טורים 270-265; 'גוטמכר, ר' אליהו בר' שלמה', טורים 336-335; 'גילדות יהודיות בתקופה העתיקה', טורים 670-669; 'גלות (גולה)', טורים 842-813 [ראה גם מס' 131, עמ' 113-155].

תשט"ז

- 12 'תקנות איסורי שבת של פולין ומשמעותן החברתית והכלכלית', ציון, כא (תשט"ז), עמ' 183-206.
- 13 'הנהגתה של תורה' [ביקורת על הספר: א"א אורבך, בעלי התוספות, ירושלים תשט"ז], בחינות, ט (תשט"ז), עמ' 39-53.
- 14 'הגדודים', ספר תולדות ההגנה, בעריכת ב"צ דינור, א, ב, תל אביב תשי"ז, עמ' 425-532.

תשי"ז

- 18-15 האנציקלופדיה העברית, יא, ירושלים-תל אביב תשי"ז: 'גרודונצקי ר' חיים עוזר', טורים 239-238; 'גרינבוים יצחק', טורים 358-357; 'גרמניה - תולדות היהודים מן התקופה העתיקה עד הריפורמציה', טורים 502-491; 'היהודים בדגיסתאן', טורים 970-960.

תשי"ח

- 19 פרקים בתולדות היהודים בימי הביניים, תל אביב תשי"ח, יא + 321 עמ'.
- 20 'ימי הביניים היהודיים מה הם; מקומם בתולדות ישראל', מולד, טז (תשי"ח), עמ' 214-205 [ראה גם מס' 131, עמ' 378-359, 485].

תשי"ט

- 21 דברי הימים - ספר לימוד לבתי ספר תיכוניים, כרך ב: ימי הביניים, בשיתוף עם מ' זיו, י' לנדאו, חיפה 1959, 486 עמ'.

- *22 הגות והנהגה – השקפותיהם החברתיות של יהודי פולין בשלהי ימי הביניים, ירושלים תשי"ט, עמ' 272.
- 26–23 האנציקלופדיה העברית, יב, ירושלים-תל אביב תשי"ט: 'דוכנוב שמעון כהיסטוריון', טורים 33–35; 'דוד בן-זכאי', טורים 80–81; 'דום, כריסטיאן וילהלם פון', טורים 154–155; 'דניאל בן משה אלקמסי', טורים 877–878.

תש"ך

- 27 'מושגים ומציאות בהיסטוריה היהודית בשלהי ימי הביניים' [ביקורת על הספר: י' כ"ץ, מסורת ומשבר, ירושלים תשי"ט], תרביץ, כט (תש"ך), עמ' 297–312.

תשכ"א

- 28 'דור גולי ספרד על עצמו', ציון, כו (תשכ"א), עמ' 23–64 [ראה גם מס' 131, עמ' 198–238, 445–468]
- 29 'גלות וגאולה בעיניו של דור גולי ספרד', ספר-יוכל ליצחק בער, ירושלים תשכ"א, עמ' 216–227.
- 30 'תשובה' [ליעקב כ"ץ], תרביץ, ל (תשכ"א), עמ' 69–72.
- 35–31 האנציקלופדיה העברית, יג, ירושלים-תל אביב [תש"ך]-תשכ"א: 'דרשה', טורים 214–219; 'ר' האי גאון', טורים 299–301; 'הגנה', טורים 398–412; 'הגנה עצמית', טורים 416–420; 'ר' ישעיהו בן ר' אברהם הלוי הורוויץ', טורים 943–946.
- 36 האנציקלופדיה העברית, יד, ירושלים-תל אביב תש"ך: 'ועד הארצות', טורים 451–465 [ראה גם מס' 131, עמ' 239–257].

תשכ"ב

- 37 'משנתו החברתית של ר' יוחנן לוריא', ציון, כז (תשכ"ב), עמ' 166–198.
- 38 'קינה על גירוש ספרד', תרביץ, לא (תשכ"ב), עמ' 59–71.

תשכ"ג

- *39 יהדות אשכנז, הוצאת מטכ"ל, קצין חינוך ראשי – ענף השכלה, תשכ"ג, 106 + עמ' 3.

ביבליוגרפיה של כתבי חיים הלל בךששון

- 40 היסטוריונים ואסכולות היסטוריות (עורך), קובץ הרצאות שהושמעו בכנס השביעי לעיון בהיסטוריה. ערכו: ש' אטינגר, ח"ה בךששון, נ' זון, א' פוקס, ירושלים תשכ"ג.
- 41 'למגמות הכרונוגרפיה היהודית של ימי הביניים ובעיותיה', שם, עמ' 29-49 [ראה גם מס' 131, עמ' 379-401, 485-487].
- 42 האנציקלופדיה העברית, טז, ירושלים-תל אביב תשכ"ג: ר' זרחיה בן יצחק הלוי גירונדי, טורים 982-983.

תשכ"ד

- 43 'הרמב"ם - הנהגת איש הרוח בדורו ולדורות', האישיות ודורה, קובץ הרצאות שהושמעו בכנס השמיני לעיון בהיסטוריה, ירושלים תשכ"ד, עמ' 93-106 [ראה גם מס' 131, עמ' 301-315, 481-482].
- 44 'ספר ונפתולי מזלו - תיעוד גורלה של רגנשבורג בשלהי ימי הביניים, מאת רפאל שטראוס ז"ל' (ביקורת), תרביץ, לד (תשכ"ד), עמ' 99-105.
- 45 'היהודים בימי הביניים - הסביבה-החברה-התרבות', תולדות היהודים, אלבום ההיסטוריה של עם ישראל, ירושלים 1964, עמ' 170-220 [נוסח אנגלי ראה מס' 46].
- 46 'The Middle Ages - The Jews in the Middle Ages, Environment-Society-Culture', *The Illustrated History of the Jews*, B. Mazar, M. Davis (eds.), Jerusalem 1964, pp. 169-224 [נוסח עברי ראה מס' 45]

תשכ"ה

- 47 'דת וחברה במשנתם של בעלי היובל' [י' בער, ב"צ דינור], דת וחברה בתולדות ישראל ובתולדות העמים, קובץ הרצאות שהושמעו בכנס התשיעי לעיון בהיסטוריה, ירושלים תשכ"ה, עמ' 23-40 [ראה גם מס' 131, עמ' 408-427, 487-488].
- 48-50 האנציקלופדיה העברית, יז, ירושלים-תל אביב תשכ"ה: 'חלול הקרבן (ההוססיה)', טורים 447-449; 'חיוי הבלכי', טורים 348-349; 'חסידות אשכנז', טורים 821-824.

תשכ"ו

- 51 'אישיותו של הגר"א והשפעתו ההיסטורית', ציון, לא (תשכ"ו), עמ' 39-86, 216-197.
- 52 'Jewish-Christian Disputation in the Setting of Humanism and Reformation in the German Empire', *Harvard Theological Review*, LIX (1966), pp. 369-390

תשכ"ז

- 53 'ציבור בעלי בתים היודעים לשאול', קירוב לבבות לתורה ומצוות, הקיבוץ הדתי, תל אביב תשכ"ז, עמ' 41-42.
- 54 'הידברות של אמת - כיצד?', שם, עמ' 55-64.
- 55 'רבי משה בן נחמן: איש בסבכי תקופתו', מולד, ס"ח, א (תשכ"ז-תשכ"ח), עמ' 360-366 [ראה גם מס' 131, עמ' 316-327, 483-484].

תשכ"ח

- 56 'מקומה של הקהילה-העיר בתולדות ישראל', העיר והקהילה (נדפס יחד עם: מלחמת קודש ומארטירולוגיה), קובץ הרצאות שהושמעו בכנס השנים-עשר לעיון בהיסטוריה, ירושלים תשכ"ח, עמ' 161-178 [ראה גם מס' 115, עמ' 7-24; מס' 131, עמ' 156-176, 435-436].
- 57 'The "Northern" European Jewish Community and its Ideals', *Journal of World History*, XI (1968), H. H. Ben Sasson; S. Ettinger (eds.), pp. 208-219 [ראה גם מס' 69].
- 58 'Dynamic Trends in Modern Jewish Thought and Society', *ibid.*, pp. 329-344 [ראה גם מס' 69; נוסח עברי ראה מס' 132].

תשכ"ט

- 59 'יוסף וייס ז"ל - חוקר דרך הרבים מן התהייה והלבטים של היחיד הדואב', ציון, לד (תשכ"ט), עמ' 261-264.
- 60 'תולדות עם-ישראל, א-ג (ערך והקדים מבוא), תל-אביב 1969; מבוא, כרך א, עמ' יא-ל [ראה גם מס' 131, עמ' 331-358, 484; וכן מס' 119, 128, 130].

- 61* תולדות ישראל בימי הביניים, תולדות עם ישראל, תל-אביב 1969, כרך ב, 326 עמ' [ראה גם מס' 119, 129, 130].

תש"ל

- 62 'חסידי אשכנז על חלוקת קניינים חומריים ונכסים רוחניים בין בני האדם', ציון, לה (תש"ל), עמ' 61-79 [ראה גם מס' 131, עמ' 177-197, 436-445].
- 63 'קיום לתמונת עולמו הרוחני והחברתי של כרוניסטון יהודי בשלהי ימי הביניים', ספר הזכרון לגדליה אלון, תל אביב 1970, עמ' 276-291.
- 64 'היהודים מול הריפורמציה', דברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, כרך ד, חוברת 5, ירושלים תש"ל, עמ' 62-116 [נוסח אנגלי ראה מס' 65].
- 65 'The Reformation in Contemporary Jewish Eyes', *Proceedings of the Israel Academy of Sciences and Humanities*, IV, no. 12, Jerusalem 1970, pp. 239-326 [נוסח אנגלי של מס' 64].
- 66-67 אנציקלופדיה למדעי החברה, ה, תל אביב 1970: 'קהילה, קהל', עמ' 213-218; 'קידוש השם', עמ' 355-359.

תשל"א

- 68 'ייחוד עם ישראל לדעת בני המאה השתים-עשרה', פרקים - מכון שוקן למחקר היהדות ליד בית המדרש לרבנים באמריקה, ב, ירושלים תשל"א, עמ' 145-218.
- 69 *Jewish Society Through the Ages*, eds. H. H. Ben-Sasson and S. Ettinger, London-New York 1971; reprint: 1972 [כולל הדפסה מחדשת של מס' 57-58].
- 70-96 *Encyclopaedia Judaica*, I-XVI, Jerusalem 1971
- Vol. II: 'Age and the Aged, Care for the Aged', cols. 346-348.
- Vol. III: 'Anusim', cols. 169-174; 'Apostasy', cols. 201-210; 'Aschkenazi, Eliezer Ben Elijah the Physician', cols. 725-726; 'Assimilation', cols. 770-775.
- Vol. IV: 'Black Death', cols. 1063-1068; 'Blood Libel', cols. 1120-1128; 'Budny (Budnaeus) Szymon (Simon)', cols. 1456-1457.
- Vol. V: 'Charity in the Middle-Ages', col. 345; 'Community, Antiquity', cols. 809-810; 'Counsils of the Lands', cols. 995-1003;

- 'Crafts, from the Middle-Ages to the end of the 18th Century', cols. 1045–1057.
- Vol. VI: 'Disputations and Polemics', cols. 79–103; 'Dubnov S. – Historian and Political Ideologist', cols. 255–256.
- Vol. VII: 'Galut', cols. 275–294; 'Germany – M. A.', cols. 457–471; 'Guilds in Antiquity', cols. 970–971; 'Hadassi, Judah (ha-Avel) Ben Elijah', cols. 1046–1047; 'Hai Ben Sherira', cols. 1130–1131.
- Vol. VIII: 'History, "Fourth to Seventh Centuries" through "Modern Times" ', cols. 651–779; 'Horowitz, Isaiah Ben Abraham Ha-Levi (Ha-Shelah)', cols. 990–994; 'Kiddush Hashem', cols. 981–986; 'Maimonidean Controversy', cols. 745–754; 'Messianic Movements', cols. 1417–1427.
- Vol. XII: 'Musar Movement', cols. 534–537.
- Vol. XIII: 'Poland', cols. 709–732.
- Vol. XIV: 'Reformation', cols. 18–23.

[ראה גם מס' 102*].

תשל"ב

- 97 'בן-ציון דינור ז"ל – האיש במחקרו, ציון, לז (תשל"ב), עמ' 222–230.

תשל"ג

- 98 'השוואה – שורשים, תוצאות והשלכות' (סימפוזיון), סקירה חודשית, 1973, גיליון 4, עמ' 19–20, 27, 29, 30.
- 99 'Jews and Christian Sectarrians: Existential Similarity and Dialectical Tensions in Sixteenth-Century Moravia and Poland-Lithuania', *Viator*, IV (1973), pp. 369–385
- 100 'Lithuania – The Structure and Trends of its Culture', *Encyclopaedia Judaica*, Year Book, Jerusalem 1973, pp. 120–134
להלן מס' 133; הדפסה נוספת ראה מס' 102*].

תשל"ד

- 101 'נשכחות ולקחן - מאבק העם היהודי על קיומו במשך הדורות', סקירה חודשית, 1974, גיליון 5, עמ' 28-43 [ראה גם מס' 131, עמ' 31-52, 431-432].
- 102 * *Trial and Achievement - Currents in Jewish History (from 313)*, Jerusalem 1974, XVI + 327 pp. [כינוס של הערכים מס' 74-76, 80, 82, 85, 89, 91-96, 100; עמ' 217-224 מבוססים על מאמרו כעורך ב-*EJ*, כרך 7, עמ' 1380-1381; לכרך נוספה הקדמה כללית (VII-XIII)]
- 103 'Elijah Ben Solomon', *Encyclopaedia Britannica*, 15th edition, 1974, VI, pp. 717-718
- 104 האנציקלופדיה העברית, כו, ירושלים-תל אביב תשל"ד: 'עם ישראל', טורים 897-965.

תשל"ה

- 105 'דברים על תודעתנו ההיסטורית', מולד, ס"ח, ו [כט] (תשל"ה), עמ' 315-321 [ראה גם מס' 131, עמ' 3-15, 431].
- 106 'יחס הקראים בני המאה העשירית-האחת-עשרה לשאינם בני ברית', ספר היובל לכבוד שלום בארון, ירושלים תשל"ה, ג (חלק עברי), עמ' עא-צ.
- 107 'Old Age in the Jewish Structure of the Ages of Man', *Gerontology*, I, 4 (June-August 1975), pp. 3-7
- 108 'The Image of Eretz-Israel in the View of Jews Arriving there in the Late Middle-Ages', *Studies on Palestine during the Ottoman Period*, ed. M. Ma'oz, Jerusalem 1975, pp. 103-110
- 109 האנציקלופדיה העברית, כו, ירושלים-תל אביב תשל"ה: 'פולניה, יהודים', טורים 430-449.

תשל"ו

- 110 'משטמה בשיטה. תורתו של ארנולד ג'וסף טוינבי', משא, מוסף 'דבר', 46 (204), ג' בכסלו תשל"ו (7.11.1975) [ראה גם מס' 131, עמ' 402-407].
- 111 'זכותנו ההיסטורית על ארץ-ישראל' (דיון עם פרופ' אקצין), תדריך הסברה, משרד החוץ, מחלקת ההסברה, ירושלים, 274, ט"ז כסלו תשל"ו (20.11.1975), עמ' 1-10; 26-34.

- 112 'הזכות ההיסטורית על ארץ ישראל', בתפוצות הגולה, יז, חוברת 76/75 (חורף תשל"ז), עמ' 21-24.
- 113 'בין עם לארצו', הציונות - סמינריון לקציני אוגדת סיני, 2 (1976), עמ' 1-10.
- 114 'אומה ומולדתה', סקירה חודשית, 1976, גיליון 4, עמ' 3-14.
- 115 הקהילה היהודית בימי הביניים (ערך והקדים דברים), ירושלים 1976; הקדמה, עמ' 6 [כולל הדפסה חוזרת של מס' 56].
- 116 'דרך חדשה אל "עולם הגניזה"' (מאמר ביקורת על: S. D. Goitein, A Mediterranean Society, I-II, 1967, 1971, ציון, מא (תשל"ז), עמ' 1-46.
- 117 'ההתכוללות בתולדות ישראל', מולד, ס"ח, ז (תשל"ז), 37-38 (247-248), עמ' 301-310 [ראה גם מס' 131, עמ' 53-69, 432-433].
- 118 'דמותה של עדת "השושנים" הקראית בירושלים', שלם, ב (תשל"ז), עמ' 1-18.
- 119 *A History of the Jewish People*, ed. by H. H. Ben-Sasson, Cambridge, Mass. 1976, 1170 pp.; reprint: London 1976, 1977 [תרגום של מס' 60].
- 120 'The Middle Ages', *ibid.*, part V, pp. 383-723 [תרגום של מס' 61].

תשל"ז

- 121 'בין שיטה ערוכה לכוחות חיים' (תגובה בדיון), קתדרה, ד (תשל"ז), עמ' 167-169. נדפס מחדש בתוך: ירושלים משיבת ציון עד ליציאה מן החומות, ערך: י' צפריר, ירושלים תש"ם, עמ' 95-97.
- 122 'יהדות - רצף, תמורה ומרד', סקירה חודשית, 1977, גיליון 4, עמ' 25-33 [ראה גם מס' 131, עמ' 16-30].
- 123 מן המרכז לקהילה במקום (אגרות ושטרות) (ערך והקדים מבוא), ירושלים 1977; מבוא, עמ' 5-8.
- 124 ספר כבוד אלהים לר' אברהם ן' מיגאש (הקדים מבוא), ירושלים 1977; מבוא, עמ' ז-לז.
- 125 'שמחת הגר"א', עת-מול, ב, 4 (1977), עמ' 6-7.

תשל"ח

- 126 'מורשת יהדות המזרח' - הענין, בעיותיו ואפשרויותיו, מורשת יהדות המזרח, בעריכת ש' בר-אשר, ירושלים 1978, עמ' 6-27 (הרצאת פתיחה).

- הדפסה חוזרת מעובדת: פעמים, 1 (תשל"ט), עמ' 85–97 [ראה גם מס' 131, עמ' 70–89, 434].
- 127 'החברה בהגותו של רבי יהודה הלוי', משנתו ההגותית של רבי יהודה הלוי, ירושלים תשל"ח, עמ' 73–97 [ראה גם מס' 131, עמ' 281–300, 475–481].
- 128 *Geschichte des Jüdischen Volkes*, I–III, (hrsg.), München 1978–1980 [תרגום גרמני של מס' 60]

תשל"ט

- ibid.*, II: *Vom. 7–17 Jahrhundert: das Mittelalter*, München 1979, IX • 129 + 434 pp. [תרגום של מס' 61]

תש"ם

- 130 תולדות עם ישראל, א–ג (עורך), תרגום והוצאה ביפנית, 1980 [תרגום של מס' 60, 61]

תשמ"ד

- 131 רצף ותמורה – עיונים בתולדות ישראל בימי הביניים ובעת החדשה (לקט מאמרים), ערך יוסף הקר, תל אביב 1984 (עם עדכונים), ל + 508 עמ' [ראה לעיל, מס' 11, 20, 28, 36, 41, 43, 47, 55, 56, 60, 62, 101, 105, 110, 117, 122, 126, 127, 132, 133].
- 132 'מגמות דתיות בחברה ובמחשבה היהודית המודרנית', רצף ותמורה, שם, עמ' 90–109 [נוסח עברי של מס' 58].
- 133 'ליטא – מבנה זרמים בתרבותה', רצף ותמורה, שם, עמ' 258–278, 468–475 [נוסח עברי של מס' 100].